

Artikelsgewijze bespreking

Boek I – Gemeenschappelijke bepalingen

Afdeling 1 – Algemene bepalingen

Artikel 1

Het eerste artikel schetst het juridische kader. De eerste paragraaf somt de Europese Richtlijnen op die in dit Samenwerkingsakkoord gedeeltelijk worden omgezet: de Kaderrichtlijn afvalstoffen en de SUP-Richtlijn. De tweede paragraaf geeft aan dat dit Samenwerkingsakkoord de kracht van wet heeft in de drie Gewesten, en dat behoudens andersluidende bepalingen in het Samenwerkingsakkoord, het geen afbreuk kan doen aan de geldende gewestelijke wetgeving of aan de bevoegdheden van lokale besturen. Dit Samenwerkingsakkoord komt dus naast de reeds bestaande gewestelijke wetgeving te staan. De laatste paragraaf geeft aan dat dit Samenwerkingsakkoord ook gedeeltelijk uitvoering geeft aan Hoofdstuk VIII van de Verordening (EU) 2023/1542 inzake batterijen en afgedankte batterijen. Een Europese verordening is direct van toepassing en vereist in principe geen omzetting in de rechtsstelsels van de lidstaten, met uitzondering van die bepalingen waarvoor dit expliciet is voorzien in de verordening. Een eerste element daarbij is het aanwijzen van de bevoegde autoriteit in de lidstaat overeenkomstig artikel 54 lid 1 van verordening (EU) 2023/1542. In uitvoering daarvan worden het Beslissingsorgaan UPV en de Gewestelijke administraties aangewezen als bevoegde autoriteit.

Artikel 2

Artikel 2 bevat de nodige definities. Het overgrote deel van de definities is overgenomen uit Europese Richtlijnen en/of bestaande gewestelijke wetgeving rond afval en materialen. De relevante nieuwe definities zijn de volgende:

- 5° Beslissingsorgaan UPV: er wordt in dit Samenwerkingsakkoord een tweede Beslissingsorgaan gecreëerd binnen de Interregionale Verpakkingscommissie (waarvan de naam wordt gewijzigd naar Interregionale Commissie voor de UPV). Dit Beslissingsorgaan UPV moet instaan voor de taken die het in dit Samenwerkingsakkoord worden opgedragen met als doel een goede uitvoering van de regelgeving te verzekeren.
- 7° Interregionale Commissie voor de UPV: dit is de nieuwe benaming voor de Interregionale Verpakkingscommissie. De nieuwe naam geeft aan dat de werkzaamheden worden verruimd naar andere afvalstromen dan verpakkingen en dat de klemtoon ligt op een interregionaal beleid inzake de UPV.
- 29° Zwerfvuil: zwerfvuil wordt omschreven als elke afvalstof die wordt achtergelaten, weggeworpen of beheerd, zonder de toepasselijke regels na te leven. Hierbij moet opgemerkt worden dat onder het begrip zwerfvuil klein afval op het openbaar domein wordt gevisieerd, dus exclusief sluikstort, zijnde het illegaal achterlaten van grote of gegroepeerde afvalstoffen. Grote afvalstoffen zijn grofvuil met een buitenafmeting van veertig centimeter of meer of een volume van zestig kubieke decimeter of meer, evenals alle gebruikte matrassen en gebruikt meubilair, ongeacht hun buitenafmetingen of volume.

Dit artikel zet ook de volgende definities over uit Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu:

- 4° "Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid" (ook voorzien in Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen);
- 21° "In de handel brengen";
- 22° "Op de markt aanbieden";
- 23° "Producent";
- 24° "Tabaksproducten".

Tot slot wordt in dit artikel nog aangegeven dat de definities uit artikel 3 van de Verordening (EU) 2023/1542 inzake batterijen en afgedankte batterijen van toepassing zijn. Daarnaast wordt aangegeven dat het begrip "Beheersorganisme", dat in het Samenwerkingsakkoord wordt gebruikt om een collectieve organisatie van producenten te omschrijven, voor batterijen en afgedankte batterijen moet gelezen worden als "Organisatie voor producentenverantwoordelijkheid". Dit is immers de term die hiervoor in de Verordening wordt gehanteerd.

Artikel 3

Dit artikel schetst de algemene doelstellingen. Het Samenwerkingsakkoord heeft 2 algemene doelstellingen. Ten eerste wordt een nationaal wettelijk kader voor de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid gecreëerd. Ten tweede wordt een regelgeving opgezet voor een producentenverantwoordelijkheid voor zwerfvuil. Het doel is om zwerfvuil te verminderen, de financiële verantwoordelijkheid voor de zwerfvuilkosten bij de producenten te leggen en het sensibiliseren van de bevolking om zwerfvuil te voorkomen.

Afdeling 2 – Het Beslissingsorgaan UPV

Artikel 4

Dit artikel brengt een aantal wijzigingen aan in het bestaande Interregionaal Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval. De eerste paragraaf wijzigt de definitie van de Interregionale Verpakkingcommissie in het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval. Zoals aangegeven wijzigt de naam van de "Interregionale Verpakkingcommissie" naar de "Interregionale Commissie voor de UPV", om aan te geven dat de werkzaamheden niet langer beperkt zijn tot verpakkingen.

De tweede paragraaf zorgt ervoor dat deze nieuwe naam consequent wordt gehanteerd in het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval.

De derde paragraaf geeft een gewijzigde invulling aan artikel 23, §1, van het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval. Hiermee wordt de nieuwe structuur van de Interregionale Commissie voor de UPV ingevoerd. De Interregionale Verpakkingcommissie was samengesteld uit een Beslissingsorgaan en een Permanent Secretariaat. Binnen de Interregionale Commissie voor de UPV worden binnen het Beslissingsorgaan 2 afdelingen gecreëerd: een Beslissingsorgaan Verpakkingen en een Beslissingsorgaan UPV. Het Beslissingsorgaan Verpakkingen blijft uitvoering geven aan de taken haar opgelegd in het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval. Het Beslissingsorgaan UPV daarentegen zal uitvoering geven aan de taken die het zijn toegewezen in dit nieuwe Samenwerkingsakkoord. Het onderscheid tussen beide Beslissingsorganen is nodig omdat enerzijds de

ondersteuning door het Permanent Secretariaat verschillend is voor beide Beslissingsorganen. De expertise en dossierkennis voor de thema's die via het nieuwe Samenwerkingsakkoord worden geregeld, blijven immers hoofdzakelijk bij de gewestelijke administraties aanwezig, daar waar voor verpakkingafval een ruime ervaring en expertise is opgebouwd binnen het Permanent Secretariaat en de ondersteuning van het Beslissingsorgaan Verpakkingen verder gaat dan wat kan begrepen worden onder secretariaatswerk. Zo worden beslissingsvoorstellen voorbereid door het Permanent Secretariaat. Anderzijds is de opdeling tussen de Beslissingsorganen ook belangrijk zodat dit door verschillende personen kan worden ingevuld, afhankelijk van de nodige kennis en vaardigheden.

Artikel 5

Dit artikel brengt enkele kleine wijzigingen aan artikel 24 van het Interregionaal Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval aan om de werking aan te passen aan de onderverdelingen van het Beslissingsorgaan in een afdeling voor verpakkingafval en een afdeling UPV. De bestaande principes blijven hierbij behouden: er is een jaarlijks roterend voorzitterschap met beurtrol tussen de Gewesten, het reglement van inwendige orde legt de regels voor interne werking vast en beslissingen worden genomen op basis van consensus.

Artikel 6

Via dit artikel worden nog een aantal noodzakelijke wijzigingen aan artikel 26 van het Interregionaal Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval aangebracht.

De tweede paragraaf geeft in algemene bewoordingen aan dat het Beslissingsorgaan UPV de taken moet opnemen die het worden toegewezen in dit Samenwerkingsakkoord betreffende het kader voor de Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil. De uitgebreide taakbeschrijving is opgenomen in boek IV van dit Samenwerkingsakkoord.

Ten slotte wordt §5 van artikel 26 geschrapt. Deze paragraaf regelde de samenwerking tussen de Interregionale Verpakkingcommissie en het IPUP (Interregionaal Platform Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid). Door de integratie van het IPUP (als Beslissingsorgaan UPV) binnen de IVC (met nieuwe naam Interregionale Commissie voor de UPV) wordt deze paragraaf zonder voorwerp.

Boek II – Bepalingen betreffende het interregionaal kader voor de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid van bepaalde afvalstromen

Afdeling 1 – Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid

Artikel 7

De eerste paragraaf somt de afvalstromen op waarvoor een Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid wordt ingesteld. Naast de reeds lopende UPV's (elektro, zonnepanelen, batterijen, voertuigen, olie, banden en matrassen) worden ook 3 nieuwe afvalstromen opgenomen: meubelen, textiel en wegwerpluiers. Door bepaalde stromen aan de regeling van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te onderwerpen, maken de gewesten gebruik van de mogelijkheid die hun wordt geboden door artikel 8, lid 1, van Richtlijn 2008/98/EG betreffende

afvalstoffen, en artikel 7 van het ontwerp vormt derhalve een omzetting van dit artikel van de richtlijn. Belangrijk is dat de modaliteiten van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid verder zal vastgelegd worden via een uitvoerend Samenwerkingsakkoord, specifiek voor elke stroom. Hierin zullen per afvalstroom onder andere de concrete doelstellingen naar inzameling en verwerking vastgelegd worden, de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken actoren gedefinieerd worden (omzetting van artikel 8 bis, lid 1, a) van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen) en kunnen ook maatregelen inzake preventie en hergebruik opgelegd worden. Voor stromen die onder een Europese richtlijn aan een EPA zijn onderworpen, zal het uitvoerend Samenwerkingsakkoord de op Europees niveau vastgestelde inzamelings- en/of verwerkingsdoelstellingen omzetten (omzetting van artikel 8bis, lid 1, b) van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen). Dit uitvoerend Samenwerkingsakkoord zal ook bepalen vanaf welke datum een aantal verplichtingen uit voorliggend Samenwerkingsakkoord in werking treden, met name die verplichtingen die samenhangen met de inzamel- en verwerkingsdoelstellingen. De andere bepalingen treden direct in werking. Voor de batterijen vormt de nieuwe Verordening (EU) 2023/1542 het basiskader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Zowel dit Samenwerkingsakkoord als het uitvoerend Samenwerkingsakkoord mag hier niet tegenstrijdig aan zijn. Deze verordening bevat in hoofdstuk VIII maatregelen die betrekking hebben op de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) en het beheer van afgedankte batterijen. De verordening wordt rechtstreeks van kracht, maar bepaalt ook in artikel 54 lid 3 dat de lidstaten nog de bijzonderheden van de organisatie met inbegrip van administratieve en procedurele regels moeten vastleggen. Gelet op de milieujuridische basis (art. 192 (1) VWEU) van hoofdstuk VIII kunnen lidstaten eveneens bijkomende maatregelen nemen die dezelfde milieudoelstellingen nastreven en niet in strijd zijn met de verordening of andere Europese regelgeving. De bewoording van specifieke artikels, zoals bijvoorbeeld artikel 75 “minimumeisen” voor rapportage, of de verwijzingen naar Richtlijn 2008/98/EG, laten expliciet ruimte aan lidstaten om bijkomende maatregelen te nemen. Ook voor batterijen zal een uitvoerend Samenwerkingsakkoord gesloten worden om de nodige regelingen te treffen die uit hoofde van de Verordening aan het oordeel van de lidstaten worden overgelaten en kunnen aanvullende regels en verplichtingen worden opgelegd in de mate dat deze compatibel zijn met de Verordening. Het uitvoerend Samenwerkingsakkoord zal dus uitvoering geven aan hoofdstuk VIII van verordening (EU) 2023/1542. De paragraaf geeft een lijst van onderwerpen en artikels van verordening (EU) 2023/1542 die onder meer verdere uitwerking krijgen in het uitvoerend Samenwerkingsakkoord.

Zoals gebruikelijk zullen producenten zich kunnen verenigen in een beheersorganisme voor een collectieve uitvoering van hun verplichtingen.

Paragraaf twee bouwt hierop verder en legt op dat een coördinatie-organisme moet worden opgericht wanneer voor één afvalstroom meerdere beheersorganismen actief zouden zijn. Het coördinatie-organisme moet ertoe bijdragen dat de beheersorganismen hun verplichtingen op gecoördineerde wijze nakomen en dit zowel met betrekking tot de identificatie van de aangesloten producenten en de aangegeven producten alsook inzake de inzameling en verwerking van de afgedankte producten. Het coördinatie-organisme heeft hierbij onder andere als taak om kennis te nemen van het marktaandeel van elk beheersorganisme. Het bepalen van het marktaandeel verloopt zoals de formulering die in deze paragraaf is weergegeven: het marktaandeel van een beheersorganisme in een bepaald kalenderjaar N wordt bepaald door de som van het aantal producten op de markt gebracht door haar leden te delen door het totaal aantal op de markt gebrachte producten door alle producenten gedurende in het voorgaande kalenderjaar N-1. Er wordt dus gekozen om de markt uit te drukken in aantallen en bijvoorbeeld niet in gewicht. De coördinatie-organismen kunnen op die manier kennis nemen van het marktaandeel voor de bij hen aangesloten beheersorganismen. Zij hebben evenwel geen bepalende invloed op deze berekening gegeven dat de wijze waarop het marktaandeel wordt

bepaald, in dit Samenwerkingsakkoord is vastgelegd. Ingeval er ook producenten zijn die op individuele basis uitvoering geven aan hun producentenverantwoordelijkheid, zullen die uiteraard ook meetellen bij het totaal aantal op de markt gebrachte producten.

In deze paragraaf staat ook aangegeven dat de activiteiten van een beheersorganisme het gehele grondgebied moeten dekken. Deze paragraaf geeft onder meer uitvoering aan artikel 57 lid 3 van verordening (EU) 2023/1542.

De derde paragraaf behandelt de relatie tussen de individuele producent en een beheersorganisme. Het zet artikel 8 bis, lid 1, onder d), van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen om. Het aansluiten bij een beheersorganisme verloopt via een toetredingsovereenkomst die wordt gesloten tussen de producent en het beheersorganisme. Er worden een aantal voorwaarden opgelegd aan deze toetredingsovereenkomst om discriminatie en concurrentievervalsing tussen producenten te voorkomen. De type-toetredingsovereenkomst moet tevens voor advies worden voorgelegd aan het Beslissingsorgaan UPV.

In de vierde paragraaf wordt een link gelegd met de financiële verplichting die in artikel 8 wordt ingevoerd.

Artikel 8

Dit artikel voert een financiële verplichting in voor beheersorganismen. De heffing is uitgedrukt als een bedrag per inwoner en is gedifferentieerd per afvalstroom waarvoor een Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid geldt. De heffing moet bijdragen tot de financiering van het beleid van de Gewesten voor de betrokken afvalstoffen. Dit is een gelijkaardige financiële verplichting als de halve euro verplichting voor Fost Plus die in 2009 werd ingevoerd in het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingafval. De hoogte van de heffing is ook gebaseerd op dit precedent. Meer bepaald is de hoogte van de heffing per afvalstroom proportioneel met de verhouding van de halve euro heffing op de operationele kost van Fost Plus voor huishoudelijk verpakkingafval. De heffing wordt jaarlijks aangepast aan de gezondheidsindex der consumptieprijzen. Verder bepaalt de eerste paragraaf dat indien meerdere beheersorganismen actief zijn voor eenzelfde afvalstroom of indien er ook producenten zijn die op individuele basis uitvoering geven aan hun verplichtingen, de heffing wordt aangerekend in verhouding tot het marktaandeel, zoals bepaald in artikel 7, §2 (uitgedrukt in aantal eenheden op de markt gezet). Ten slotte wordt een minimumdrempel van 500 euro ingesteld. Voor lagere bedragen is de heffing niet verschuldigd, dit om administratieve lasten bij zowel de overheid als het bedrijfsleven te beperken.

De heffing moet dienen voor de financiering van het beleid van de Gewesten inzake preventie en beheer voor de betrokken afvalstromen. Paragraaf twee geeft een niet-limitatieve opsomming van mogelijke beleidsacties zoals: het stimuleren van preventie, van hergebruik, van hoogwaardige verwerking en van lokale circulaire economie, de strijd tegen het zwerfvuil, het sluikestorten, de niet-selectieve inzameling en de illegale verwerking en export, alsook de financiering van personeel belast met deze beleidstaken. Hierbij kan opgemerkt worden dat beleidsinitiatieven zullen opgezet worden gericht op de betrokken afvalstromen, waarbij wordt gestreefd naar een evenwicht tussen de ontvangen heffingen en beleidsuitgaven per afvalstroom over de jaren heen. De ontvangsten van de heffing worden toegewezen aan de Gewesten op basis van het inwonersaantal. Elk Gewest bezorgt jaarlijks aan de betrokken beheersorganismen een overzicht van de effectieve bestedingen.

De laatste paragraaf regelt de wijze van betaling. Gegeven de link met het marktaandeel is het noodzakelijk dat de Interregionale Commissie voor de UPV eerst de gegevens ontvangt over de op de markt gebrachte aantallen. Uit vroegere rapporteringen van het marktaandeel in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid weten we een correcte berekening enige tijd nodig heeft. Producenten moeten de tijd krijgen om hun aantallen te bezorgen aan de beheersorganismen. Bovendien gebeuren er achteraf nog aanpassingen naar aanleiding van audits en controles. Daarom wordt de heffing voor een jaar N berekend op de aantallen die in jaar N-1 op de markt zijn gezet. Deze aantallen moeten tegen uiterlijk 1 maart van het jaar N+1 aan de Interregionale Commissie voor de UPV worden bezorgd.

Vervolgens kan de Interregionale Commissie voor de UPV het marktaandeel van elk beheersorganisme vaststellen en vervolgens het concrete bedrag van de verschuldigde heffing communiceren.

De heffing voor een bepaalde afvalstroom moet dan een eerste keer betaald worden in het jaar volgend op het kalenderjaar waarin het uitvoerend samenwerkingsakkoord voor die stroom in werking is getreden.

Artikel 9

Artikel 9 is een uitgebreid artikel dat de verplichtingen van de beheersorganismen vastlegt. Daarmee zet hij artikel 8 bis van Kaderrichtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen om, waarin de minimumvereisten voor EPR-regelingen zijn vastgelegd. Hij implementeert ook bepaalde artikelen van Verordening (EU) 2023/1542 betreffende afgedankte batterijen, met name de artikelen 54, lid 3, onder b), d) en e), 55, §8, 58, §3 en §7 en 59, §6, en bepaalt dat de administratieve en procedurele regels inzake goedkeuring of gegevensverzameling zullen worden gespecificeerd in een uitvoerend Samenwerkingsakkoord.

De eerste paragraaf legt de voorwaarden vast waaraan een beheersorganisme moet voldoen. Dit zijn standaard vereisten die gebruikelijk aan dergelijke rechtspersonen worden opgelegd zoals: opgericht zijn als vereniging zonder winstgevend doel, als uitsluitend statutair doel hebben om uitvoering te geven aan de UPV-verplichtingen en over de nodige middelen beschikken om dit te realiseren. Het statutair doel wordt dus beperkt tot het uitvoeren van de UPV-verplichtingen voor de leden. Dit moet evenwel in ruime zin begrepen worden en kan betrekking hebben op diverse activiteiten die tot doel hebben om de materialenkringloop van het betrokken product en de gerelateerde afvalstroom te beheren en te optimaliseren.

De tweede paragraaf gaat in op de mogelijkheden voor beheersorganismen om zelf commerciële activiteiten uit te oefenen, hetzij direct hetzij via participatie in een ander bedrijf. Ook activiteiten die buiten de strikte uitoefening van de UPV-verplichtingen vallen, worden genoemd. Gegeven dat het statutaire doel van een beheersorganisme beperkt is tot het uitvoeren van de UPV-verplichtingen, worden hier bijgevolg die activiteiten geïdentificeerd die op het grensvlak van het statutaire doel vallen. Twee elementen roepen tot voorzichtigheid op dit vlak. Ten eerste kan het statuut van vzw aanleiding geven tot een concurrentievoordeel bij uitoefening van commerciële activiteiten ten opzichte van private marktpartijen. Ten tweede kan het beheersorganisme een dominante machtspositie bezitten doordat het een vereniging van een groep bedrijven is. Misbruik van een mogelijk dominante positie moet uiteraard tegengegaan worden. Derhalve wordt hier benadrukt dat een beheersorganisme steeds het concurrentierecht moet respecteren indien het dergelijke activiteiten opneemt. Hiertoe moeten de beheersorganismen duidelijk de aard van deze activiteiten beschrijven aan het Beslissingsorgaan UPV. Het beheersorganisme moet rekening houden met de

opmerkingen van het Beslissingsorgaan UPV dat steeds de nodige adviezen kan inwinnen. Daarnaast moet het beheersorganisme jaarlijks een globaal overzicht bezorgen aan het Beslissingsorgaan UPV over de uitgeoefende activiteiten en een overzicht van de situatie van deze activiteit op de mondiale markt.

Paragraaf 3 lijst de taken van een beheersorganisme op:

- 1° het beheer van de afvalstoffen;
- 2° het verstrekken van informatie over preventie, herstel en hergebruik;
- 3° het nemen van maatregelen om milieuverantwoord productdesign te stimuleren;
- 4° het bevorderen bij zijn leden van preventie, herstel en hergebruik;
- 5° de monitoring van de acties inzake preventie, herstel en hergebruik die door zijn leden worden genomen;
- 6° het organiseren van een performant herstelnetwerk en een performante inzameling;
- 7° het sluiten van een toetredingsovereenkomst met elke producent die daarom verzoekt;
- 8° het sluiten van een verzekeringscontract;
- 9° het innen van de bijdrage van de leden en waar mogelijk de bijdrage differentiëren tussen de producten op basis van criteria gericht op de circulaire economie;
- 10° de kwalitatieve verwerking van de afvalstoffen garanderen via controles uitgevoerd door een onafhankelijk controleorganisme;
- 11° het rapporteren over de behaalde resultaten en de staving van de resultaten met een onafhankelijke audit of certificering; dit punt geeft onder meer uitvoering aan artikel 54 lid 3, d) en e) van verordening (EU) 2023/1542,
- 12° het bestrijken op homogene wijze van het gehele Belgische grondgebied;
- 13° het jaarlijks bereiken van de inzamel- en verwerkingsdoelstellingen;
- 14° het bevoordelen van korte verwerkingsketens;
- 15° het zorgen voor gratis terugname bij natuurrampen of calamiteiten die als dusdanig erkend zijn door de autoriteiten;
- 16° het stellen van een financiële verantwoordelijkheid. Voor afgedankte batterijen wordt verwezen naar de garantie die moet worden gesteld overeenkomstig artikel 58(7) van de Verordening (EU) 2023/1542 en wordt opgelegd dat de garantie de geschatte kosten moet dekken voor het ten laste nemen van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, waarbij een minimum dekking van minstens 9 maanden wordt ingesteld.

Paragraaf 4 lijst algemene principes op die de uitvoering van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid door het beheersorganisme omkaderen:

- de activiteiten uitvoeren zoals een voorzichtig en redelijk persoon dat zou doen;
- de planning, het beheer en de evaluatie van de activiteiten documenteren;
- wanneer verschillende actoren voor het beheer van de activiteiten dienen samen te werken, wordt dit beheer omkaderd door evenwichtige akkoorden tussen de partijen;
- de gewestelijke administraties worden uitgenodigd in het begeleidingscomité voor studies die relevant zijn voor het beleid;
- de vergaderingen van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van het beheersorganisme staan open voor een waarnemerspost voor de gewestelijke administraties;
- het implementeren van kwaliteitscontroleprocedures via derden en formuleren van voorstellen ter verbetering van:
 - o de kwaliteit van de gegevens;
 - o de objectiviteit en de onpartijdigheid van de studies die uitgevoerd worden door het beheersorganisme;
 - o de naleving van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid;
 - o de financiële gegevens;

- het implementeren van een beleid voor het beheer van potentiële belangenconflicten in het kader van gunningsprocedures van opdrachten;
- het organiseren van een jaarlijks discussieforum met de gewestelijke administraties en met alle betrokken stakeholders;
- het deelnemen aan het opvolgingscomité dat desgevallend door het Beslissingsorgaan UPV wordt georganiseerd en dat tot doel heeft de goede uitvoering van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid na te gaan;
- indien een beheersorganisme een gunning van markten organiseert, moet dit gebeuren aan de hand van een bestek en een procedure voor toewijzing die ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Beslissingsorgaan UPV. De selectieprocedure mag niet-discriminerend zijn en de toewijzing moet gebeuren via transparante gunningscriteria. In het algemeen betreft dit het toewijzen van opdrachten inzake inzameling, logistiek en verwerking via een offertevraag. Bij de uitwerking van de bestekken en de procedure van toewijzing moet het beheersorganisme de betrokken stakeholders consulteren. Hiertoe kan facultatief door het beheersorganisme een gemengd comité worden opgericht. Dit gemengd comité bestaat naast het beheersorganisme, uit vertegenwoordigers van de betrokken rechtspersonen van publiek recht, van de federaties van de betrokken bedrijfssectoren, federaties van sociale economie bedrijven actief in hergebruik en consumentenorganisaties. De werking van het gemengd comité wordt vastgelegd in een huishoudelijk reglement. De verslagen van de consultatievergaderingen of van de vergaderingen van het gemengd comité worden bezorgd aan het Beslissingsorgaan UPV.

Paragraaf 5 lijst de verplichtingen op die gelden wanneer de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid betrekking heeft op huishoudelijk afval:

- 1° in elk Gewest de gehele bevolking bedienen;
- 2° een uniforme overeenkomst sluiten met elke publiekrechtelijke rechtspersoon die territoriaal bevoegd is voor huishoudelijke afvalstoffen en waarbij de modelovereenkomst voor advies wordt voorgelegd aan de bevoegde gewestelijke administratie;
- 3° de verpakkingen en andere vereiste inzamelrecipiënten gratis ter beschikking stellen van alle inzamelpunten;
- 4° een voldoende verspreid netwerk van inzamelpunten opzetten en het zorgen voor de gratis ophaling bij deze inzamelpunten tenzij anders bepaald in het uitvoerend Samenwerkingsakkoord;
- 5° garanderen dat de burger steeds gratis zijn afgedankt product kan afgeven in een inzamelpunt;
- 6° het transport van de afvalstoffen optimaliseren;
- 7° zorgen voor toegang tot het inzamelnetwerk voor het hergebruik van de afvalstoffen en bevorderen van tewerkstelling bij verenigingen of vennootschappen met een sociaal oogmerk;
- 8° rekening houden met de impact van vandalisme op inzamelpunten.

Paragraaf 6 lijst de verplichtingen op die gelden wanneer de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid betrekking heeft op bedrijfsafval:

- 1° de vrije markt van selectieve inzameling, recyclage en nuttige toepassing zo min mogelijk verstoren;
- 2° de gelijkheid respecteren tussen private en publieke operatoren;
- 3° de transparantie verzekeren van de verwerkingsketen;
- 4° een observatorium voor de vrije markt opzetten;
- 5° een KMO-plan opstellen om de selectieve inzameling te stimuleren;
- 6° contracten afsluiten met traders om de tracering van de afvalstoffen te verzekeren;
- 7° een stimulerend financieringsmechanisme opzetten om recyclage in België aan te moedigen.

In het kader van bedrijfsafval moet het beheersorganisme ervoor zorgen de vrije markt zo min mogelijk te verstoren. Dat wil niet zeggen dat de vrije markt “absoluut” moet gegarandeerd worden, maar wel dat een eventuele verstoring zo beperkt mogelijk dient te zijn.

Paragraaf 7 legt de erkenningsplicht op aan beheersorganismen. Dit impliceert dat een beheersorganisme dat de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid voor een afvalstroom wil opnemen, een erkenningsaanvraag moet indienen bij het Beslissingsorgaan UPV. De aanvraag moet ingediend worden binnen de 6 maand volgend op de inwerkingtreding van het uitvoerend Samenwerkingsakkoord. In de erkenningsaanvraag moet worden aangegeven hoe invulling zal gegeven worden aan de voorwaarden en verplichtingen die zijn opgelegd in vorige paragrafen van dit artikel. Het Beslissingsorgaan UPV neemt binnen 6 maand een beslissing, en verleent desgevallend een erkenning. De erkenning kan voor maximaal 5 jaar verleend worden, en er kunnen bijkomende voorwaarden en aanvullende streefwaarden opgelegd worden om de goede uitvoering van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid door het beheersorganisme te garanderen. Tot slot legt deze paragraaf aan het Beslissingsorgaan UPV de verplichting op om 2 jaar na de inwerkingtreding van een erkenning een tussentijds evaluatierapport over te maken aan de vertegenwoordigers van de Gewestregeringen. Na vier jaar volgt een tweede evaluatie door het Beslissingsorgaan UPV die gepaard gaat met een strategische oriëntatienota met oog op een nieuwe erkenning.

Paragraaf 8 regelt een aspect dat lidstaten verder moeten uitwerken in het kader van artikel 54 lid 3, b) en artikel 58 lid 3 van de Verordening (EU) 2023/1542 inzake batterijen en afgedankte batterijen, namelijk de wijze waarop goedkeuring zal worden gegeven aan een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid. In lijn met de andere stromen wordt de erkenning, zoals omschreven in vorige paragraaf, aangeduid als het instrument waarmee goedkeuring zal verleend worden. De administratieve en procedurele regels opgelegd door de Verordening zullen hierbij verder uitgewerkt worden in het uitvoerend Samenwerkingsakkoord.

Paragraaf 9 handelt over het toezicht op de coördinatie-organismen. Hiervoor geldt geen erkenningsplicht omdat de activiteiten van een dergelijk organisme beperkt zijn in vergelijking met een beheersorganisme. Er wordt wel gevraagd dat het coördinatie-organisme tweejaarlijks een plan voorlegt aan het Beslissingsorgaan UPV dat beschrijft hoe uitvoering zal gegeven worden aan de verplichtingen.

Paragraaf 10 tenslotte legt de regeling vast voor producenten die niet aansluiten bij een beheersorganisme. Deze producent moet een plan opstellen dat omschrijft hoe hij op individuele basis uitvoering geeft aan de verplichtingen inzake de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid. Het Beslissingsorgaan UPV controleert of het plan aan de voorwaarden voldoet en kan desgevallend bijsturingsmaatregelen formuleren. Het plan heeft een maximum looptijd van 5 jaar. De paragraaf legt bovendien als voorwaarde op dat in geen geval kosten mogen worden afgewenteld op andere producenten en dat de producent evenzeer moet voorzien in een bijdrage aan het beleid van de Gewesten. Die bijdrage zal in principe ingevuld worden doordat de producent, net zoals een beheersorganisme, een heffing wordt opgelegd. Hierbij gelden dezelfde principes als in artikel 8. De heffing van de producent is eveneens in verhouding tot zijn marktaandeel en enkel verschuldigd vanaf een minimumbedrag van 500 euro. Ook de rapporteringsverplichtingen en betaaltermijnen zijn identiek. Deze paragraaf geeft onder meer uitvoering aan artikel 58 lid 3 van verordening (EU) 2023/1542

De laatste paragraaf is opnieuw een technische regeling in lijn met artikel 54 lid 3 b) en artikel 58 lid 3 van de Verordening (EU) 2023/1542 inzake batterijen en afgedankte batterijen. In dit geval betreft het de goedkeuring voor producenten die op individuele basis invulling willen geven aan hun

verplichtingen. De procedure van het individueel beheersplan wordt aangewezen als de goedkeuring zoals bedoeld in de Verordening.

Artikel 10

Dit artikel legt een jaarlijkse rapportageverplichting op over enerzijds de hoeveelheid op de markt gebrachte producten en anderzijds over de behaalde resultaten inzake inzameling en verwerking. Het zet artikel 8 bis, lid 1, onder c), van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen om. Op basis van deze rapportering gaat het Beslissingsorgaan UPV na of de inzamel- en verwerkingsdoelstellingen gehaald worden. De rapportageplicht geldt zowel voor beheersorganismen (paragraaf 1) als voor producenten die op individuele basis uitvoering geven aan hun producentenverantwoordelijkheid (paragraaf 2). Wanneer hieruit blijkt dat een producent niet aan de doelstellingen voldoet, moet deze producent verplicht aansluiten bij een beheersorganisme. Dit geeft onder meer uitvoering aan artikel 69 lid 1 van verordening (EU) 2023/1542.

Paragraaf 3 geeft aan dat de modaliteiten voor de rapportage per stroom verder zullen worden gespecificeerd via het uitvoerend Samenwerkingsakkoord. Deze paragraaf voorziet ook in de mogelijkheid om een rapporteringsplicht op te leggen aan andere actoren dan de producenten of de beheersorganismen. Deze aanvullende rapporteringen en de modaliteiten moeten voorzien worden in het uitvoerend Samenwerkingsakkoord en moeten betrekking hebben op de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid. Het betreft hier bijvoorbeeld een rapportering door operatoren voor het beheer van afvalstoffen over de onder de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid vallende afvalstroom die werd ingezameld en verwerkt zonder samenwerking met de producent of het beheersorganisme.

Paragraaf 4 is opnieuw een paragraaf die enkel van toepassing is op batterijen. Dit om de rapporteringsverplichtingen in lijn te brengen met artikel 75 en 76 van de Verordening (EU) 2023/1542. De administratieve en procedurele regels zullen hierbij verder worden bepaald door middel van een uitvoerend Samenwerkingsakkoord. Conform de verordening wordt wel reeds vastgelegd dat een elektronisch rapporteringssysteem moet opgezet worden. Via dit systeem moeten alle actoren (en dus niet enkel de producenten) rapporteren over het beheer van (afgedankte) batterijen. Er wordt vastgelegd dat de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid en de producenten die hun uitgebreide producentenverantwoordelijkheid niet hebben overgedragen aan een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid, kunnen gevraagd worden om dit elektronisch systeem te ontwikkelen en te financieren. Deze paragraaf geeft uitvoering aan artikel 54 lid 3, d) en e) en artikel 69 lid 1 en 2 van verordening (EU) 2023/1542.

Artikel 11

Dit artikel legt verplichtingen op aan beheerders van online marktplaatsen. Volgens de eerste paragraaf moet de beheerder de producenten, die via zijn platform producten verkopen aan consumenten in België, informeren over de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid die op hen van toepassing is.

Ten tweede moet de beheerder ervoor zorgen dat hij geen toegang verleent aan producenten die hun Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid niet naleven. Er wordt wel voorzien in de mogelijkheid dat de online marktplaats de verantwoordelijkheden van de producent overneemt. In dat geval kan de producent uiteraard wel gebruik blijven maken van de online marktplaats. Er wordt voorzien in een

rapporteringsplicht voor de onlinemarktplaatsen aan het Beslissingsorgaan UPV, om de naleving van deze bepaling te controleren.

Paragraaf drie verduidelijkt dat indien de beheerder van een onlinemarktplaats zelf als producent optreedt (dus in eigen naam producten verkoopt aan consumenten), deze gehouden is aan alle verplichtingen die aan producenten worden opgelegd in het kader van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid.

Paragraaf 4 tenslotte voorziet in een overgangstermijn van 1 jaar alvorens dit artikel in werking gaat. Dit geeft de nodige tijd aan de onlinemarktplaatsen en de producenten om zich in regel te stellen.

Artikel 12

Artikel 12 behandelt de financiële verplichtingen. De eerste paragraaf legt de verplichting op aan beheersorganismen om een financieel plan op te stellen en legt de minimale inhoud vast. Dit betreft het budget, de berekening en aanwending van de financiële bijdragen van de leden, het beleid rond reserves en provisies, de wijze van financiering van eventuele verliezen en van afgedankte producten waarvan de producent niet meer actief is of geïdentificeerd kan worden en ten slotte het beleggingsbeleid. Belangrijk hierbij is dat er een grens wordt opgelegd aan het niveau van reserves en provisies om te voorkomen dat beheersorganismen overtollige financiële middelen zouden aanhouden. Voor reserves wordt een maximum ingesteld van 18 maanden totale werkingskost van het beheersorganisme. De provisies moeten gemotiveerd worden in een specifiek rapport van de bedrijfsrevisor. Het Beslissingsorgaan UPV kan, indien nodig geacht, een aanvullende beoordeling vragen aan een externe bedrijfsrevisor. Een evenwichtige procedure van dialoog tussen het beheersorganisme en het Beslissingsorgaan UPV wordt opgezet. Indien het beheersorganisme er niet in slaagt de provisies afdoende te motiveren, kan de erkenning door het Beslissingsorgaan UPV worden ingetrokken of geschorst.

Paragraaf 2 bepaalt dat in het budget moet worden aangegeven welk budget het beheersorganisme voorziet voor het stimuleren van de circulaire economie bovenop de vastgelegde inzamel- en verwerkingsdoelstellingen. Van beheersorganismen wordt verwacht dat zij bovenop hun reguliere werking en bovenop het beleid van de Gewesten investeren in de circulaire economie. Hiervoor wordt geen bedrag naar voor geschoven, maar wordt wel gevraagd om dit zichtbaar te maken binnen het budget.

De laatste paragraaf tenslotte regelt de wijze van toezicht op het financieel plan. Er wordt voorzien dat het financieel plan jaarlijks moet worden voorgelegd voor advies aan het beslissingsorgaan UPV. Het Beslissingsorgaan UPV moet daarbij bijzondere aandacht schenken aan de omvang van de reserves en provisies. Het Beslissingsorgaan UPV heeft daarbij de bevoegdheid om de bedrijfsrevisoren van het beheersorganisme te ondervragen, alsook om de rekeningen te laten onderzoeken door een externe revisor. Indien zou blijken dat bepaalde provisies niet verantwoord zijn vanuit het boekhoudrecht of dat het verantwoord zijn van bepaalde provisies niet kan worden vastgesteld omwille van een gebrekkige motivering, kan het Beslissingsorgaan UPV overgaan tot de schorsing of de intrekking van de erkenning. Er is wel voorzien dat er eerst een waarschuwing moet worden gegeven en het beheersorganisme de mogelijkheid moet krijgen om de problematische provisies zo snel mogelijk te annuleren. Enkel indien dit voorstel niet wordt ingediend door het beheersorganisme of indien het niet aanvaard wordt door het Beslissingsorgaan UPV, kan worden overgegaan tot schorsing of intrekking van de erkenning. Voor kan overgegaan worden tot de definitieve beslissing, moet het beheersorganisme gehoord worden.

Artikel 13

Artikel 13 voorziet in een heffing die opgelegd wordt indien een beheersorganisme de opgelegde inzamel- en/of verwerkingsdoelstelling niet bereikt. De heffing is bedoeld als sturend instrument om de beheersorganismen aan te sporen om de doelstellingen te bereiken en niet als een financierend instrument. Dit wordt ook benadrukt door een stijgend tarief in te bouwen. De hoogte van de heffing begint op 50 €/ton, aangerekend per aangevatte ton waarvoor de doelstelling niet is behaald. De heffing stijgt in de 2 opeenvolgende jaren waarin de doelstelling niet werd gehaald met telkens 50 €/ton tot 150 €/ton in het derde jaar. Op die manier verhoogt stelselmatig de druk op de sector indien doelstellingen niet gehaald worden. De modaliteiten van de heffing zijn gelijkaardig als in artikel 8. De eventuele ontvangsten worden verdeeld tussen de Gewesten op basis van bevolkingsaantal en moeten ingezet worden voor het gewestelijk afvalbeleid.

De tweede paragraaf regelt de inning van de heffing. Het Beslissingsorgaan UPV krijgt de opdracht om dit voor de Gewesten te organiseren.

Dit artikel geeft onder meer uitvoering aan artikel 69 lid 1 en 3 van verordening (EU) 2023/1542.

Artikel 14

Artikel 14 voorziet eveneens in een sanctiemechanisme onder de vorm van een heffing voor een beheersorganisme dat de grenswaarden inzake reserves overschrijdt. De grenswaarde is in artikel 12 vastgelegd. Het betreft de totale werkingskost van een beheersorganisme gedurende 18 maanden. De sanctie bedraagt 10% van het bedrag van de reserve waarmee de norm wordt overschreden.

Er is wel voorzien in de mogelijkheid om, voor producten met een lange levensduur (minstens 15 jaar), dit percentage gedurende maximum 3 jaar te verminderen tot 5% in het uitvoerend Samenwerkingsakkoord. Dit wordt als volgt gemotiveerd: het stimuleren van producten met een lange levensduur ligt in de lijn van de doelstellingen die met onderhavig Samenwerkingsakkoord worden nagestreefd. Het gaat onder meer om het efficiënte gebruik van grondstoffen, de preventie en beperking van het ontstaan van afvalstoffen. Daarnaast is het naleven van de beperking op de reserves moeilijker te realiseren voor producten met een lange levensduur die pas recent op de markt worden gebracht en dus nog niet in redelijke aantallen in de afvalfase komen. Lage inzamelcijfers gaan gepaard met lage werkingskosten waardoor de drempelwaarde voor de reserves onterecht laag kan liggen. Daarom wordt het de Gewestregeringen mogelijk gemaakt om voor dergelijke producten een mildere heffing op te leggen.

Ook bij deze heffing zullen de ontvangen middelen verdeeld worden onder de Gewesten met het oog op de financiering van gewestelijke beleidsmaatregelen.

Paragraaf twee regelt de inning van de heffing analoog als in artikel 13.

Afdeling 2 – Register en gevolmachtigde

Artikel 15

Dit artikel zet artikel 8 bis, lid 5, van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen gedeeltelijk om.

Artikel 15 organiseert het bijhouden van een register waarin alle producenten die onder de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid vallen, worden opgelijst. Het register moet online vrij beschikbaar zijn binnen een termijn van 6 maanden na inwerkingtreding van dit Samenwerkingsakkoord en het komt het Beslissingsorgaan UPV toe om te bepalen wie dit register ter beschikking moet stellen. Hiervoor zal in eerste instantie gekeken worden naar de beheersorganismen, minstens voor wat betreft hun leden. Deze paragraaf geeft ook uitvoering aan artikel 55 lid 13 van verordening (EU) 2023/1542.

Het register bevat zo weinig mogelijk persoonsgegevens en, wanneer het toch persoonsgegevens bevat, worden deze niet openbaar gemaakt.

Paragraaf twee omschrijft de informatie die per producent moet worden opgenomen in het register. Dit zijn basisgegevens opgelegd door de Europese Richtlijnen en die reeds toegepast worden.

De laatste paragraaf is opnieuw een technische regeling die enkel geldt voor batterijen om de bepalingen over het producentenregister in lijn te brengen met artikel 55 van de Verordening (EU) 2023/1542. Dit geeft ook uitvoering aan artikel 54 lid 3, a) en b) van verordening (EU) 2023/1542.

Artikel 16

Dit artikel zet artikel 8 bis, lid 5, van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen gedeeltelijk om.

De eerste paragraaf regelt de wijze waarop producenten die buiten België zijn gevestigd, aan hun Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid kunnen voldoen. Het eerste lid maakt het mogelijk dat elke buitenlandse producent een gevolmachtigde kan aanstellen in België. Deze gevolmachtigde moet toezien op de naleving van de verplichtingen die op de producent rusten. Het tweede lid verplicht deze werkwijze voor buitenlandse producenten die via online verkoop rechtstreeks aan consumenten in België verkopen.

De tweede paragraaf stelt dat de aanduiding van een gevolmachtigde via schriftelijk mandaat moet verlopen en dat de overheid daarvan op de hoogte moet gebracht worden.

De derde paragraaf legt op dat elke producent die in België gevestigd is, maar die producten buiten het grondgebied op de markt brengt, in die landen ook een gevolmachtigde moet aanduiden om te voldoen aan de verplichtingen die op de producent rusten in het kader van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid van dat land. Op die manier zorgt de derde paragraaf voor wederkerigheid. De eerste paragraaf maakt het mogelijk voor buitenlandse bedrijven om een gevolmachtigde aan te duiden in ons land, de derde paragraaf verplicht dit voor binnenlandse bedrijven met verkoop in het buitenland. Bij gelijklopende wetgeving in de andere landen zorgt dit voor een sluitend systeem.

De laatste paragraaf legt voor batterijen in dit kader opnieuw de link naar de Verordening (EU) 2023/1542 waarbij de aanstelling van een gemachtigde verplicht is voor dit type van producenten.

Afdeling 3 – Gewestelijke bevoegdheden

Artikel 17

Artikel 17 verduidelijkt de bevoegdheidsverdeling tussen het Beslissingsorgaan UPV en de Gewesten met betrekking tot de wijze waarop producenten invulling geven aan hun verplichtingen inzake de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid. Alle taken die niet expliciet zijn toegewezen aan het Beslissingsorgaan UPV, blijven de exclusieve bevoegdheid van de Gewesten. In de mate dat ze niet worden geregeld in een uitvoerend Samenwerkingsakkoord worden volgende operationele zaken genoemd: het communicatiebeleid, het inzamelsysteem, de wijze van verwerking, het preventiebeleid en de aanwending van de ontvangsten uit de heffingen.

Afdeling 4 – Wijzigingen in het Samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval

Artikel 18

Dit artikel brengt een wijziging aan het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingsafval aan. In deze wijziging wordt een heffing opgelegd aan het erkend organisme (Valipac), dat instaat voor de terugnameplicht van verpakkingsafval van bedrijfsmatige oorsprong, zodat dit organisme op dezelfde manier wordt behandeld als de andere UPV-systemen. Voor Fost Plus (huishoudelijke verpakkingen), bestaat deze financiële verplichting al jaren. Via artikel 8 wordt een financiële verplichting ingevoerd voor de andere UPV-systemen (Febelauto, Valorlub, Bebat...). Dezelfde principes worden hier gehanteerd. De heffing is uitgedrukt als een bedrag per inwoner, waarbij de hoogte eenzelfde financiële impact beoogt als voor de andere UPV's. De heffing voor het beheersorganisme wordt eveneens berekend in verhouding tot het marktaandeel van het beheersorganisme. De ontvangsten worden verdeeld tussen de Gewesten op basis van het aantal inwoners en worden door de Gewesten aangewend voor het beleid inzake verpakkingsafval.

Boek III – Bepalingen betreffende de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid inzake zwerfvuil

Afdeling 1 - Toepassingsgebied

Artikel 19

Dit artikel wijst in de eerste paragraaf de productgroepen aan waarop de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid inzake zwerfvuil van toepassing is. Dit zijn in eerste instantie de productgroepen die gevat worden door de SUP-richtlijn (tabaksproducten, vochtige doekjes en ballonnen). Alle tabaksproducten zijn hier het doelwit, inclusief sigarettenpeuken en hun verpakking. Het zet artikel 8, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/904 om.

Kauwgom valt niet onder het toepassingsgebied van de SUP-richtlijn, maar wordt daaraan toegevoegd omdat dit product een aanzienlijk deel uitmaakt van het zwerfvuil. De verpakkingen die onder de SUP-richtlijn vallen, sigarettenverpakkingen (doosjes en plastic folies) en blikjes voor huishoudelijke dranken zijn niet opgenomen in deze lijst, omdat de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid inzake zwerfvuil voor verpakkingen ingeschreven wordt via een wijziging in het Samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval. Dit punt is opgenomen in afdeling 4. Uiteraard worden hierbij dezelfde principes gevolgd.

In de tweede paragraaf worden de kosten aangegeven die de producenten in het kader van deze producentenverantwoordelijkheid minstens moeten dekken. Het betreft kosten voor (i)

bewustmakingsmaatregelen, (ii) opruimen van zwerfvuil, (iii) beheer en ledigen van publieke vuilnisbakken, (iv) rapportering en (v) een bijdrage in de algemene kosten van het zwerfvuilbeleid van de overheid. Het zet artikel 8, lid 3, van Richtlijn (EU) 2019/904 om.

Paragraaf drie benadrukt dat dit Samenwerkingsakkoord geen afbreuk doet aan de bevoegdheden inzake openbare netheid van lokale besturen.

Artikel 20

Deze Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid inzake zwerfvuil geldt voor alle producten die op de Belgische markt worden gebracht, en dit zowel via fysieke winkels als via verkoop op afstand. In lijn met de SUP-Richtlijn, bevat artikel 20 bepalingen over hoe een producent die in een andere Lidstaat producten op de markt brengt, aan zijn Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid moet voldoen. De eerste paragraaf maakt het mogelijk dat buitenlandse producenten hiertoe in ons land een gemachtigde vertegenwoordiger kunnen aanwijzen. De tweede paragraaf bevat de gekoppelde bepaling voor de in België gevestigde producenten: zij zijn gehouden om een gemachtigd vertegenwoordiger aan te stellen in de landen waar ze hun producten op de markt brengen.

Dit artikel zet artikel 8, lid 6 en lid 7, van Richtlijn (EU) 2019/904 om.

Afdeling 2 – Verplichtingen voor producenten

Artikel 21

Zoals bij elke Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid kan een producent aan zijn verplichtingen voldoen op individuele basis of op collectieve basis. Indien een producent kiest voor de individuele optie moet hij hiervoor een aanvraag indienen en een goedkeuring krijgen. De collectieve optie verloopt via het aansluiten bij een collectief systeem dat de verplichtingen voor de producent overneemt.

Afdeling 2.1 – Individuele uitvoering

Artikel 22

Dit artikel zet artikel 8, lid 5, van Richtlijn (EU) 2019/904 om.

De eerste paragraaf omschrijft dat een producent die op individuele basis uitvoering wil geven aan zijn verplichtingen inzake de UPV zwerfvuil, hiertoe een “individueel beheersplan zwerfvuil” moet indienen. Het Beslissingsorgaan UPV moet oordelen over het al dan niet verlenen van een goedkeuring.

De tweede paragraaf lijst de informatie op die moet opgenomen in de aanvraag voor een “individueel beheersplan zwerfvuil”. Het betreft een aantal identificatiegegevens, het voorwerp van de aanvraag en een schriftelijke verbintenis. Onder het voorwerp moet de producent omschrijven hoe hij zal voldoen aan zijn verplichtingen. Er worden 2 mogelijkheden voorzien: ofwel de organisatorische en financiële terugname van de totaliteit van het zwerfvuil afkomstig van zijn producten ofwel het financieel vergoeden van de overheidsinstanties voor de zwerfvuilkosten die deze overheidsinstanties dragen voor de producten van de producent. De eerste optie omhelst naast een plan van aanpak voor de opruiming van het betrokken zwerfvuil ook de nodige acties voor de andere aspecten van de UPV-zwerfvuil. De producent moet immers ook bijdragen aan o.a. de preventie van zwerfvuil, de lediging

en beheer van publieke vuilnisbakken en het algemene beleid op dit gebied. Tot slot moet hier benadrukt worden dat de organisatorische en financiële optie enkel mogelijk is indien de betrokken overheidsinstanties die bevoegd zijn voor het beheer van het zwerfvuil hiermee instemmen. Binnen de tweede optie moet de producent zorgen voor de vergoeding van de kosten die overheidsinstanties dragen ten gevolge van het zwerfvuil van zijn product. Hiertoe wordt aan de producent een heffing opgelegd. De concretisering van de heffing verloopt gelijkaardig als bij de heffing opgelegd in artikel 8 en 9, §10. De hoogte van de heffing wordt bepaald in functie van het marktaandeel van de betrokken producent ten opzichte van de totale markt, er wordt een rapporteringplicht ingevoerd om de nodige gegevens over de totale markt te verzamelen, de heffing is slechts verschuldigd vanaf 500 euro en de uiterste datum van betaling is 15 april van het jaar N+1. De heffing is verschuldigd per Gewest, maar komt finaal toe aan alle overheidsinstanties die zwerfvuilkosten dragen en voor de financiële optie kiezen. Elk Gewest staat in voor de verdere verdeling van de heffing aan deze overheidsinstanties op zijn grondgebied. Het is daarbij niet uitgesloten dat een Gewest dit realiseert door een producent de nodige gegevens ter beschikking te stellen van de diverse overheidsinstellingen en de bijhorende bedragen om tot een directe betaling over te gaan. In het kader van de heffing is ook een jaarlijkse rapportering voorzien over het aantal op de markt gebrachte producten. Hoewel de volledige heffing slechts verschuldigd is in het jaar N+1, moet op 15 april van het jaar N reeds een voorafbetaling van 50% gedaan worden; hiervoor is een bijkomende rapportering nodig van het geschatte aantal in jaar N-1 op de markt gebrachte producten. De voorafbetaling en het percentage van 50% is aangewezen om de helft van de effectieve kosten voor de opkuis van het zwerfvuil in het jaar N reeds in het jaar N te kunnen terugbetalen, om de effectieve kosten voor het opruimen van zwerfvuil reeds in het jaar N te kunnen uitbetalen aan de overheidsinstanties die in jaar N kosten dragen. Door de voorafbetaling slechts gedeeltelijk te maken, wordt vermeden dat bedrijven teveel zouden moeten vooraf betalen. 50% is redelijk en proportioneel.

De laatste paragraaf legt een jaarlijkse rapporteringsplicht op over de wijze waarop afgelopen jaar uitvoering is gegeven aan de verplichtingen.

Artikel 23

Artikel 23 omschrijft de procedure waarop een aanvraag voor een individueel beheersplan zwerfvuil door het Beslissingsorgaan UPV wordt behandeld. Eerst wordt de volledigheid beoordeeld. Indien de aanvraag volledig is, heeft het Beslissingsorgaan UPV vervolgens vier maanden om een uitspraak te doen over de aanvraag. Voor elke aanvraag wordt aan de individuele producent een dossierkost van 250 euro gevraagd. De goedkeuring van een individueel beheersplan geldt voor een periode van maximum vijf jaar, maar kan mits motivering ook voor een kortere termijn worden verleend.

Artikel 24

In artikel 24 wordt aangegeven wanneer de in artikel 23 beschreven goedkeuring kan worden opgeheven of geschorst. Dit kan enerzijds op verzoek van de individuele producent en anderzijds ambtshalve door de overheid na vaststelling van een inbreuk op de voorschriften van dit Samenwerkingsakkoord. Hierbij wordt de individuele producent vooraf op de hoogte gebracht en heeft hij de mogelijkheid om zich te verweren of om zich in regel te stellen.

Artikel 25

Artikel 25 geeft aan welke wijzigingen onmiddellijk doorgegeven moeten worden aan het beslissingsorgaan UPV. Het betreft enerzijds administratieve gegevens zoals naam en rechtsvorm, maar anderzijds ook wijzigingen in het voorwerp van de aanvraag en wijzigingen in de aangegane verbintenissen.

Afdeling 2.2 – Collectieve uitvoering

Artikel 26

Dit artikel zet artikel 8, lid 5, van Richtlijn (EU) 2019/904 om.

De eerste paragraaf legt het basisprincipe van een collectieve uitvoering vast: door als producent aan te sluiten bij een collectief organisme.

De tweede paragraaf bepaalt de vereisten waaraan een dergelijk collectief organisme moet voldoen. Dit zijn standaard vereisten die gebruikelijk aan dergelijke rechtspersonen worden opgelegd, zoals: opgericht zijn als vereniging zonder winstgevend doel, als uitsluitend statutair doel hebben om uitvoering te geven aan de UPV-verplichtingen en over de nodige middelen beschikken om dit te realiseren.

De derde paragraaf tenslotte vermeldt de voorwaarden waaronder dergelijk collectief organisme moet werken:

- 1° een toetredingsovereenkomst sluiten met elke producent die daarom verzoekt;
- 2° de lijst van de aangesloten producenten ter beschikking te stellen van het Beslissingsorgaan UPV;
- 3° alle discriminatie uitsluiten in het aanvaarden of uitsluiten van leden;
- 4° garanderen dat de individuele of individualiseerbare gegevens vertrouwelijk behandeld worden;
- 5° zorgen voor een online toegang tot de gegevens voor het Beslissingsorgaan UPV;
- 6° de verplichtingen vervullen voor de aangesloten producenten;
- 7° het innen van de bijdrage van de aangesloten producenten waarbij rekening kan gehouden worden met de schadelijkheid voor het leefmilieu van de producten. Zo kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een onderscheid tussen sigarettenfilters met plastic en filters zonder plastic;
- 8° het voorleggen aan het Beslissingsorgaan UPV van de jaarrekening en de begroting.

Artikel 27

Dit artikel zet artikel 8, lid 3, lid 4 en lid 5, van Richtlijn (EU) 2019/904 om.

In dit artikel worden aan een collectief organisme eveneens twee mogelijkheden geboden om te voldoen aan de UPV zwerfvuil. De basis is steeds dat de kosten van de taken vermeld in artikel 19, §2, moeten gedragen worden door de producenten voor het afval veroorzaakt door de producten die door de leden van het collectief organisme op de markt worden gebracht. Dit kan enerzijds gebeuren door het opnemen van deze taken, in samenwerking met de overheidsinstanties die voor deze optie kiezen. Dit is de organisatorische en financiële optie. Anderzijds kan dit ook gebeuren door het vergoeden van de kosten verbonden aan de uitvoering van deze taken door de overheidsinstanties (de financiële optie). De gekozen optie kan verschillen naargelang de betrokken overheidsinstantie, die zelf uitmaakt welke optie haar het beste past. De organisatorische en financiële optie vergt een samenwerking tussen het erkend organisme en de overheidsinstanties die bevoegd zijn voor de openbare netheid en

het beheer van zwerfvuil. In die samenwerking worden afspraken gemaakt rond de wijze van uitvoering van de taken en activiteiten en de eraan gekoppelde vergoedingen. De keuze voor deze optie veronderstelt dus dat de betrokken overheidsinstanties bereid zijn een dergelijke samenwerking aan te gaan. Dit impliceert ook dat de gekozen optie per overheidsinstantie kan verschillen en ook kan wijzigen in de tijd. Indien geen overeenkomst wordt aangegaan of bereikt, is de facto steeds de financiële optie van toepassing.

Het tweede lid legt de bedragen vast die per productgroep en per Gewest moeten vergoed worden door het collectief organisme in de financiële optie. Deze bedragen zijn afkomstig van de door de Gewesten uitgevoerde studies van de zwerfvuilkosten, en zijn dus van toepassing indien enkel en alleen voor de financiële optie zou gekozen worden. Wanneer voor één of meerdere overheidsinstanties de organisatorische en financiële optie van toepassing is, worden deze bedragen overeenkomstig verminderd. Het collectief organisme is dan immers vrijgesteld van de financiële optie voor die overheidsinstanties. De Interregionale Commissie voor de UPV zorgt hiertoe voor de bekendmaking per Gewest van de betrokken overheidsinstanties en het aandeel in de kosten van elk van deze instanties ter identificatie van de overheidsinstanties waarmee een samenwerking kan worden aangegaan en hun overeenkomstig aandeel in de zwerfvuilkosten.

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd volgens de gezondheidsindex der consumptieprijsen. De principes van de heffing zijn opnieuw identiek als bij artikel 8. Wanneer voor een bepaalde productgroep meerdere collectieve organismen bestaan of wanneer één of meerdere producenten de UPV op individuele basis uitvoeren, dan wordt de heffing aangerekend in verhouding tot het marktaandeel van het jaar N-1 en is de heffing pas verschuldigd vanaf 500 euro.

Om een efficiënt gebruik van de middelen te verzekeren ten aanzien van de producten, verbinden de gewesten zich er ook toe om prestatie-indicatoren te ontwikkelen om de efficiënte te meten van de acties die uitgevoerd worden met de betaalde heffingen.

Verder bepaalt deze paragraaf dat deze bedragen binnen de 2 jaar na inwerkingtreding van dit akkoord worden geëvalueerd en dat de bedragen van de heffing ten laatste vanaf het kalenderjaar 2029 worden aangepast op basis van deze evaluatie. Vervolgens gebeurt elke 5 jaar opnieuw een dergelijke evaluatie. De aanpassing van de heffingsbedragen zal telkens gebeuren door een formele wijziging van het Samenwerkingsakkoord.

Vervolgens wordt de organisatorische en financiële optie verder uitgewerkt. De concrete uitwerking hiervoor moet het collectief organisme voorleggen aan het Beslissingsorgaan UPV in een erkenningsaanvraag. De mogelijkheid wordt hierbij ook voorzien dat Fost Plus in naam van de sector de erkenningsvraag indient. Een erkenning heeft in principe een looptijd van 5 jaar. Het Beslissingsorgaan UPV controleert de naleving van de erkenning door het collectief organisme, en maakt na 4 jaar een evaluatie op met het oog op een eventuele nieuwe erkenning. Indien de erkenningsaanvraag betrekking heeft op tabaksproducten zal het Beslissingsorgaan UPV hierbij een advies vragen aan de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving.

De erkenningsaanvraag moet volgende elementen bevatten:

- de statuten;
- een financieel plan en een begroting voor de duur van de erkenning;
- de aard van de afvalstoffen;
- een ontwerp van toetredingscontract tussen het collectief organisme en de producenten;
- een modelcontract met territoriaal bevoegde rechtspersonen van publiekrecht inzake openbare netheid en de andere overheidsinstanties die instaan het beheer van zwerfvuil;
- een operationeel plan voor het beheer van zwerfvuil;

- de progressiviteit om het systeem verder uit te breiden;
- het instellen van nieuwe modellen;
- de rapporterings- en controlemethode om de efficiëntie van het opgezette systeem te evalueren.

Om te voorkomen dat het mee organiseren van het zwerfvuilbeleid door de producenten beleidsinspanningen zouden tegenwerken, wordt ten slotte opgelegd dat dit er niet toe mag leiden dat de kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie voor de bestrijding van Tabaksgebruik wordt geschonden, of het preventiebeleid rond verpakkingen en roken wordt tegengewerkt, noch dat producenten inspraak krijgen in het zwerfvuilbeleid.

Paragraaf 2 van hetzelfde artikel legt de wijze van berekening en inning van de heffing vast. Dit volgt dezelfde principes als in artikel 8. De verschuldigde bedragen worden door de Interregionale Commissie voor de UPV door middel van een formulier gecommuniceerd aan de collectieve organismen. Dit formulier betreft een loutere vormvereiste bij het betalen van de heffing en heeft geen enkele impact op de essentiële kenmerken van de bijdrageverplichting. Dit betreft dan ook een louter administratief-technische aangelegenheid. De heffing is verschuldigd per Gewest, maar komt finaal toe aan alle overheidsinstanties die zwerfvuilkosten dragen en voor de financiële optie kiezen. Elk Gewest staat in voor de verdere verdeling van de heffing aan deze overheidsinstanties op zijn grondgebied. Het is daarbij niet uitgesloten dat een Gewest dit realiseert door een producent de nodige gegevens ter beschikking te stellen van de diverse overheidsinstellingen en de bijhorende bedragen. Specifiek voor het jaar 2026 is voorzien dat de bedragen die door de producenten ter beschikking werden gesteld in het kader van een vrijwillige financiële bijdrage in het zwerfvuilbeleid van de Gewesten, in mindering gebracht worden van de heffingsbedragen uit paragraaf 1. Dit om het engagement van die sectoren te honoreren en een dubbele betaling te voorkomen.

In het kader van de heffing is ook een jaarlijkse rapportering voorzien over het aantal op de markt gebrachte producten. Hoewel de volledige heffing slechts verschuldigd is in het jaar N+1, moet op 15 april van het jaar N reeds een voorafbetaling van 50% gedaan worden; hiervoor is een bijkomende rapportering nodig van het geschatte aantal in jaar N-1 op de markt gebrachte producten. De voorafbetaling en het percentage van 50% is aangewezen om de helft van de effectieve kosten voor de opkuis van het zwerfvuil in het jaar N reeds in het jaar N te kunnen terugbetalen, zodat de opkuis van het zwerfvuil niet in gevaar komt. Door de voorafbetaling slechts gedeeltelijk te maken, wordt vermeden dat bedrijven teveel zouden moeten vooraf betalen. 50% is redelijk en proportioneel.

Paragrafen 3 tot en met 5 van hetzelfde artikel regelen de controle op de betaling ingeval dat de financiële optie van toepassing is, alsook de gevolgen bij laattijdige, onvolledige of foutieve betaling. Onvolledige betaling leidt tot een geldboete van 10% van het niet-betaalde bedrag. Elke vertraging in de betaling leidt tot het verschuldigd zijn van de wettelijke intrest. Het collectief organisme is hierbij verplicht om alle gegevens en bijkomende informatie die nodig zijn voor de controle, ter beschikking te stellen.

Paragraaf 6 behandelt de producentenverantwoordelijkheid voor kauwgom. Dit is eveneens een afvalstroom die vaak terug te vinden is in het zwerfvuil. Gegeven de beperkte financiële draagkracht van de sector is evenwel beslist om hiervoor een aparte regeling op te zetten en is ingegaan op het engagement van de sector om een programma van bewustmakings- en opruimingscampagnes uit te voeren voor een totaalbedrag van 3,5 miljoen euro gespreid over 5 jaar. De details van deze verbintenis en de evenwichtige verdeling van de acties op nationaal en regionaal niveau zullen worden besproken en goedgekeurd door het Beslissingsorgaan UPV.

Artikel 28

Artikel 28 bepaalt de modaliteiten waaronder een erkend organisme voor verpakkingsafval (Fost Plus) voor deze andere stromen kan optreden als collectief organisme. Gezien Fost Plus voor de huishoudelijke verpakkingen ook verplichtingen krijgt inzake zwerfvuil, en verpakkingen de productsoort zijn met het grootste aandeel in de zwerfvuilkosten, lijkt het logisch om deze mogelijkheid te voorzien. Op die manier wordt het mogelijk dat één collectief systeem instaat voor de uitvoering van de UPV zwerfvuil. Het erkend organisme voor verpakkingsafval kan dit doen door ofwel aan de in artikel 27, paragraaf 1 genoemde financiële verplichting voor die stroom te voldoen, ofwel door contracten af te sluiten met overheidsinstanties die kosten dragen inzake het zwerfvuilbeleid. De contracten regelen de samenwerking tussen beide partijen rond de acties en kosten opgelijst in artikel 19, paragraaf 2. Wanneer dergelijke contracten worden afgesloten, wordt het bedrag van de financiële optie in de eerste paragraaf van artikel 27 verminderd met het aandeel in de kosten van de overheidsinstanties waarmee een contract wordt afgesloten. Het Beslissingsorgaan UPV zorgt hiertoe voor de bekendmaking van de relevante overheidsinstanties en hun aandeel in de totale zwerfvuilkosten.

Voor het afsluiten van dergelijke contracten zal een modelcontract moeten goedgekeurd worden door het Beslissingsorgaan UPV na consultatie van het Beslissingsorgaan Verpakkingen.

Artikel 29

Artikel 29 zorgt ervoor dat er indicatoren inzake openbare netheid worden opgevolgd wanneer de organisatorische en financiële optie wordt toegepast. Deze zullen op voorstel van het beslissingsorgaan UPV worden opgenomen in de erkenning van het collectief organisme en moeten toelaten om de evolutie van de openbare netheid op te volgen.

Artikel 30

Artikel 30 regelt de controle op de boekhouding van het collectief organisme. Het geeft de bevoegdheid aan het Beslissingsorgaan UPV om de bedrijfsrevisor te ondervragen, alsook om een externe bedrijfsrevisor aan te stellen voor een onafhankelijke controle.

Artikel 31

Artikel 31 verplicht een collectief organisme dat sensibiliseringsacties opzet die een volledig gewest bestrijken, om die voor te leggen aan de gewestelijke administratie. Dit om te garanderen dat de campagnes in lijn blijven met het gewestelijke beleid.

Afdeling 3 – Taken van de overheid

Artikel 32

Artikel 32 geeft aan dat elk Gewest autonoom beslist over de besteding van de financiële middelen die het ontvangt. Uiteraard moet deze besteding maximaal gericht zijn op het vergoeden van door betrokken overheidsinstanties gemaakte kosten in de strijd tegen zwerfvuil.

Artikel 33

In dit artikel worden de gewestelijke administraties opgedragen om sensibiliseringsacties te organiseren. Dit geldt uiteraard enkel indien de Gewesten hiertoe de nodige financiële middelen verwerven van de producenten in het kader van de financiële optie. Indien door een gewestelijke administratie wordt geopteerd voor de organisatorische en financiële optie, wordt deze taak in samenspraak met de betrokken producenten opgenomen. De sensibiliseringsacties handelen over de thema's voorzien in de SUP-Richtlijn:

- herbruikbare alternatieven en goede praktijken voor afvalbeheer;
- de effecten van zwerfvuil op het (mariene) milieu;
- de gevolgen van ongepaste verwijdering op de riolering (o.a. vochtige doekjes).

Artikel 34

Artikel 34 legt een rapportageplicht op aan het collectief organisme over:

- de afgesloten contracten met betrokken overheidsinstanties en in voorkomend geval, de betaalde vergoedingen;
- de aangesloten producenten;
- de wijze van berekening van de milieubijdragen van de leden;
- de ingezamelde hoeveelheden zwerfvuil en de wijze van verwerking (ingeval van de organisatorische en financiële optie).

Afdeling 4 – Wijzigingen in het Samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval

De Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid inzake zwerfvuil voor verpakkingen wordt ingeschreven in het Samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval. Daartoe bevat dit Samenwerkingsakkoord een afdeling 4 die de wijzigingen in het Samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval, omvat.

Artikel 35

Artikel 10 van het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingsafval somt de elementen op die moeten worden opgenomen in de erkenningsaanvraag. Via dit artikel 35 wordt een additioneel element toegevoegd aan deze opsomming: de wijze waarop invulling zal gegeven worden aan de UPV zwerfvuil. Hierbij wordt dezelfde informatie gevraagd als voor eventuele gelijkaardige systemen in artikel 27 (o.a. een financieel plan, de aard van de afvalstoffen, een modelcontract, een operationeel plan...). Die afstemming is des te meer noodzakelijk omdat Fost Plus ook de rol van collectief organisme kan opnemen voor de UPV zwerfvuil van andere stromen dan verpakkingsafval (met name tabak, kauwgom, vochtige doekjes en/of ballonnen). Er wordt hierbij één bijkomende voorwaarde opgelegd, gericht op het voorkomen van zwerfvuil van verpakkingen: het versterken van de selectieve inzameling van huishoudelijke verpakkingen bij de gezinnen en out of home.

Artikel 36

Paragraaf 1 van dit artikel regelt de verplichtingen voor producenten van verpakkingsafval die hun Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid voor zwerfvuil op individuele basis willen invullen. Deze bepalingen zijn gelijklopend aan de bepalingen in artikel 22 voor de producenten van andere zwerfvuilstromen die op individuele basis de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid zullen invullen. Dit wordt geregeld door een toevoeging aan artikel 7 van het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingsafval. Tot slot wordt gewezen op het toepassingsgebied. Deze verplichting geldt enkel voor verpakkingsverantwoordelijken die volgende verpakkingen op de markt brengen: verpakkingen die door de SUP-richtlijn worden geïmplementeerd, verpakkingen van sigaretten en huishoudelijke drankverpakkingen uit blik

Paragraaf 2 legt de heffingsplicht voor de bijdrage aan het beleid van de Gewesten inzake de preventie en het beheer van verpakkingsafval op aan producenten die op individuele basis invulling geven aan hun producentenverantwoordelijkheid. Artikel 18 van dit samenwerkingsakkoord introduceerde deze heffing voor het erkende organisme voor verpakkingsafval van bedrijfsmatige oorsprong. Zowel individuele producenten als het erkend organisme moeten deze heffing dragen in verhouding tot hun marktaandeel. Het betreft een identieke regeling als voor de andere productstromen zoals opgelegd in artikel 8 en 9, §10. Ter informatie herhalen we hier dat een soortgelijke heffingsplicht voor verpakkingen van huishoudelijke oorsprong reeds vele jaren in voege is (zie ook paragraaf 4).

Paragraaf 3 legt aan het Beslissingsorgaan Verpakkingen de verplichting op om, elke vier jaar na de inwerkingtreding van elke erkenning, een samenvattende evaluatienota en een strategische oriëntatienota op te maken ten behoeve van de vertegenwoordigers van de Gewestregeringen.

Paragraaf 4 handelt over de halve euro. Het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingsafval verplicht Fost Plus immers tot een financiële bijdrage in het beleid van de Gewesten (de halve euro). Artikel 13 §1, 12°, geeft aan wat onder dit beleid kan begrepen worden. Hieraan wordt toegevoegd: de strijd tegen de aanwezigheid van verpakkingen in sluikstort, de controle van de doelstellingen en de personeelskost.

De rest van het artikel regelt de collectieve uitvoering voor de UPV zwerfvuil. De zwerfvuilregeling voor de stroom verpakkingen wordt geregeld door in artikel 13, §1, van het Samenwerkingsakkoord voor verpakkingsafval, een punt 14° en 15° toe te voegen. Dit verloopt volgens dezelfde principes als voor de andere stromen die onder de UPV zwerfvuil vallen (in artikel 27 van boek III van dit Samenwerkingsakkoord). Er worden 2 opties voorzien: de financiële optie en de organisatorische en financiële optie. De keuze tussen beide wordt gemaakt door Fost Plus en de betrokken overheidsinstellingen en kan bijgevolg verschillend zijn per betrokken overheidsinstelling. Belangrijk hierbij is dat bij aanvang, het toepassingsgebied beperkt is tot die verpakkingsoorten die tot de scope van de SUP-Richtlijn behoren alsook drankblikjes en sigarettenpakjes. Het is evenwel uitdrukkelijk de bedoeling om de scope van de heffing uit te breiden tot het zwerfvuil afkomstig van alle huishoudelijke verpakkingen. Dit moet ingang vinden ten laatste vanaf het aangiftejaar 2029 op basis van de evaluatiestudie over de bedragen van de heffing.

In de financiële optie, voorzien in 14°, wordt een heffing bepaald, uitgedrukt in een bedrag per gewest. Net zoals voor de andere stromen geldt dat de heffing verminderd wordt met de bedragen betaald door de producenten die op individuele basis de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid invullen, alsook met de bedragen die overeenstemmen met de vergoeding voor die overheidsinstanties die een samenwerkingscontract met Fost Plus hebben afgesloten inzake zwerfvuil. Daarnaast wordt ook de mogelijkheid voorzien dat de leden van Fost Plus hun verplichting ook nakomen via een andere rechtspersoon die met dit doel werd opgericht. De berekening en inning van de heffing volgt dezelfde principes als voor de andere zwerfvuilstromen in artikel 27. Ook hier geldt

dat met betrekking tot het jaar 2026 de vrijwillige bijdrage betaald door Fost Plus in het kader van het gewestelijke zwerfvuilbeleid wordt afgetrokken van de verschuldigde heffing. Daarnaast worden ook voor verpakkingen bepalingen opgelegd inzake indexering, tijdstip van betaling, controle, gevolgen bij niet correcte of laattijdige betaling. Er wordt voorzien in een aanpassing van het bedrag van de heffing om rekening te houden met het effect van statiegeld. Vanaf het aangiftejaar volgend op de invoering van een statiegeldsysteem wordt de heffing met 25% verminderd en vervolgens jaarlijks met 5% (gedurende 6 jaar). Net als voor de overige stromen, verbinden de Gewesten er zich voor verpakkingen ook toe om de efficiëntie van de geïnde heffingen te meten. Hiertoe zullen prestatie-indicatoren worden ontwikkeld.

In het kader van de heffing is ook een jaarlijkse rapportering voorzien over het aantal op de markt gebrachte verpakkingen. Hoewel de volledige heffing slechts verschuldigd is in het jaar N+1, moet op 15 april van het jaar N reeds een voorafbetaling van 50% gedaan worden; hiervoor is een bijkomende rapportering nodig van het geschatte aantal in jaar N-1 op de markt gebrachte verpakkingen. De voorafbetaling en het percentage van 50% is aangewezen om de helft van de effectieve kosten voor de opkuis van het zwerfvuil in het jaar N reeds in het jaar N te kunnen terugbetalen, zodat de opkuis van het zwerfvuil niet in gevaar komt. Door de voorafbetaling slechts gedeeltelijk te maken, wordt vermeden dat bedrijven teveel zouden moeten vooraf betalen. 50% is redelijk en proportioneel.

De organisatorische en financiële optie waarbij een samenwerking wordt aangegaan tussen het erkend organisme voor verpakkingsafval en de betrokken overheidsinstanties, wordt uitgewerkt in 15°. De modelcontracten die deze samenwerking vorm geven moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Beslissingsorgaan Verpakkingen. De contracten hebben als voorwerp het organiseren en financieren van de genoemde acties in artikel 19: bewustmakingsmaatregelen, opruimen van zwerfvuil, beheer en ledigen van publieke vuilnisbakken, en een bijdrage in de algemene kosten van het zwerfvuilbeleid van de overheid. Met overheidsinstellingen waarmee een dergelijk contract is afgesloten, geldt de organisatorische en financiële regeling, en krijgt Fost Plus een evenredige vrijstelling van de financiële verplichting.

Afdeling 5 – Controle en strafbepalingen

Artikel 37

Artikel 37 omschrijft de personen die bevoegd zijn om controle uit te voeren op de bepalingen rond de Uitgebreide Productenverantwoordelijkheid zwerfvuil, de bewijsstukken die zij kunnen opvragen bij de producenten of collectieve organismen, alsook de wijze waarop de documenten bezorgd en gecontroleerd mogen worden.

Dit artikel zet artikel 14 van Richtlijn (EU) 2019/904 en artikel 36 van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen om en geeft uitvoering aan artikel 54 lid 1 en lid 3 c) en artikel 75 lid 9 van verordening (EU) 2023/1542.

Artikel 38

Artikel 38 bepaalt de boetes bij niet naleving van de bepalingen van dit Samenwerkingsakkoord.

Dit artikel zet artikel 14 van Richtlijn (EU) 2019/904 en artikel 36 van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen om en geeft onder meer uitvoering aan artikel 54 lid 3 c) en artikel 93 van verordening (EU) 2023/1542.

Boek IV – Eindbepalingen en inwerkingtreding

Artikel 39

Artikel 39 somt de taken op die aan het Beslissingsorgaan UPV worden toevertrouwd:

- 1° het jaarlijkse begrotingsvoorstel aan de Gewestregeringen goedkeuren;
- 2° het jaarlijkse werkprogramma van het Permanent Secretariaat, de functieomschrijving en de jaarlijkse doelstellingen voor de Directeur en de diensthoofden goedkeuren en instaan voor de jaarlijkse evaluatie van de Directeur en de diensthoofden van het Permanent Secretariaat;
- 3° het organogram en de regels van interne werking van de Interregionale Commissie voor de UPV bepalen;
- 4° de wijze waarop een producent op individuele basis zijn Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid invult, goedkeuren;
- 5° adviseren over het model van toetredingsovereenkomst tussen de producent en het beheersorganisme;
- 6° het controleren van en toezien op de erkenning van de beheersorganismen en collectieve organismen in het kader van organisatorische en financiële optie ;
- 7° adviseren over het financieel plan van de beheersorganismen;
- 8° de Gewesten informeren of er heffingen van toepassing zijn wegens het niet bereiken van de doelstellingen;
- 9° de betrokken overheidsinstanties bekendmaken die zwerfvuilkosten dragen, hun te dekken kosten en andere relevante indicatoren;
- 10° de aanslagformulieren opstellen om de zwerfvuilbijdrage te innen;
- 11° uitvoering geven aan alle andere taken die het worden opgelegd in dit Samenwerkingsakkoord.

Artikel 40

Dit artikel heeft tot doel een evaluatie te voorzien 2 jaar na de implementatie van het samenwerkingsakkoord. Het samenwerkingsakkoord creëert een nieuw wettelijk kader om op interregionale basis uitvoering te geven aan de UPV. Dit is een belangrijke beleidswijziging. Het lijkt dan ook aangewezen om de resultaten hiervan te evalueren. Hierbij zal de klemtoon in eerste instantie liggen op boek III (de UPV zwerfvuil) gezien dit nieuw beleid betreft. Specifieke aandacht zal daarbij gegeven worden aan de keuzemogelijkheid die is voorzien tussen de financiële en de organisatorische en financiële optie. De vraag stelt zich of het aangewezen is om op een langere termijn deze keuzemogelijkheid te behouden of om eerder te evolueren naar een meer gestroomlijnde aanpak voor zwerfvuilbeheer door terrein beherende overheden.

Artikel 41

Dit Samenwerkingsakkoord legt diverse verplichtingen op aan de producenten in het kader van hun Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid. Andere betrokken actoren (bv. tussenhandelaars en eindverkopers, publieke of private operatoren voor het beheer van afvalstoffen) hebben echter ook vaak een functie te vervullen bij het beheer van de afvalstoffen. Dit artikel creëert een rechtsgrond om

in een uitvoerend samenwerkingsakkoord de rollen en verantwoordelijkheden voor deze andere actoren vast te stellen om een goede uitvoering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid mogelijk te maken. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op:

- de modaliteiten van inzameling en terugname van de betrokken afvalstoffen (bv. een verplichte inzameling van de afvalstoffen via eindverkopers);
- de samenwerking tussen de producenten en publiekrechtelijke rechtspersonen die territoriaal bevoegd zijn voor huishoudelijk afvalstoffen (bv. regelingen omtrent de inzameling op recyclageparken);
- de rapportering over de inzameling en verwerking van die afvalstoffen door afvaloperatoren;
- het bevorderen van de mogelijkheden tot herstel, hergebruik en hoogwaardige verwerking van de betrokken afvalstoffen tijdens de inzameling, opslag en transport;
- het verstrekken van informatie aan de houders van de afvalstoffen (bv. in verband met correcte afdanking of afvalpreventie);
- het vermelden van de milieubijdrage op de factuur.

Dit artikel zet artikel 8 bis, lid 1, a), van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen om.

Artikel 42

In uitvoering van het Samenwerkingsakkoord worden een aantal gegevens opgevraagd door de Interregionale Commissie voor de UPV die kunnen beschouwd worden als persoonsgegevens (bedrijfsgegevens van eenpersoonszaken en contactpersonen van producenten). Gelet op de bescherming van persoonsgegevens legt dit artikel vast waarom deze gegevens worden verzameld (controleren of producenten hun verplichtingen nakomen) alsook de maximale periode waarin deze gegevens bewaard worden (5 jaar).

De verwerking van deze persoonsgegevens is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang, met name de controle van de naleving van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid door de producent, al dan niet door tussenkomst van een beheerder van een onlinemarktplaats, een gevolmachtigde of een collectief organisme. Deze controle kadert tevens in de uitoefening van het openbaar gezag. Persoonsgegevens worden slechts verzameld wanneer dit strikt noodzakelijk is. Een beheerder van een onlinemarktplaats en een collectief organisme zijn steeds een rechtspersoon. Een producent en een gevolmachtigde zijn in bijna alle gevallen een rechtspersoon; slechts uitzonderlijk zal het gaan om een natuurlijke persoon en kunnen sommige van de verzamelde gegevens beschouwd worden als persoonsgegevens. Het gaat daarbij uitsluitend over gegevens die dienen ter identificatie van de producent of de gevolmachtigde. Wanneer de producent of de gevolmachtigde een rechtspersoon is, alsook in het geval van een beheerder van een onlinemarktplaats en een collectief organisme, worden geen persoonsgegevens verzameld, behalve gegevens die dienen ter identificatie van een contactpersoon binnen het bedrijf, zoals een professioneel e-mailadres. Wanneer een producent niet kan geïdentificeerd worden, kan de naleving van de UPV niet worden geverifieerd en kan de niet-naleving niet worden bestraft.

De maximale bewaartermijn van 5 jaar is redelijk en is noodzakelijk om desgevallend een strafrechtelijke procedure tegen een producent te kunnen opstarten en afhandelen, zonder dat de daarvoor benodigde gegevens onbeschikbaar zouden worden.

Artikel 43

Net als artikel 42 kadert dit artikel in de bescherming op persoonsgegevens en dan specifiek op de gegevens die opgevraagd worden van producenten die op individuele basis uitvoering geven aan hun

verplichtingen in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor zwerfvuil. Opnieuw worden het doel en de termijn van bewaring van de gegevens omschreven.

De verwerking van deze persoonsgegevens is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang, met name de controle van de naleving van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid door de producent, met name door middel van het individueel beheersplan zwerfvuil. Deze controle kadert tevens in de uitoefening van het openbaar gezag. Persoonsgegevens worden slechts verzameld wanneer dit strikt noodzakelijk is. Een producent is in bijna alle gevallen een rechtspersoon; slechts uitzonderlijk zal het gaan om een natuurlijke persoon en kunnen sommige van de verzamelde gegevens beschouwd worden als persoonsgegevens. Het gaat daarbij uitsluitend over gegevens die dienen ter identificatie van de producent. Wanneer de producent een rechtspersoon is, worden geen persoonsgegevens verzameld, behalve gegevens die dienen ter identificatie van een contactpersoon of van een natuurlijke persoon die het bedrijf vertegenwoordigt. Wanneer in de tekst verwezen wordt naar de “woonplaats” van de producent, gaat het in principe om de maatschappelijke zetel van de vennootschap en slechts uitzonderlijk om de woonplaats van een natuurlijke persoon. Wanneer een producent niet kan geïdentificeerd worden, kan de naleving van de UPV niet worden geverifieerd en kan de niet-naleving niet worden bestraft.

De maximale bewaartermijn van 5 jaar is redelijk en is noodzakelijk om desgevallend een strafrechtelijke procedure tegen een producent te kunnen opstarten en afhandelen, zonder dat de daarvoor benodigde gegevens onbeschikbaar zouden worden.

Artikel 44

Ook dit artikel heeft betrekking op de bescherming van persoonsgegevens. Het stelt dat de Interregionale Commissie voor UPV de nodige maatregelen moet nemen om de betrokkenen te informeren over het doel en de wijze van de verwerking van zijn persoonsgegevens. Hierbij moet de Interregionale Commissie voor de UPV handelen in lijn met de Verordening 2016/679 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.

Artikel 45

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het Samenwerkingsakkoord en verduidelijkt de toepasselijkheid van de artikelen 37 en 38.